СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЕРКИТЕ СРЕЩУ ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	**ИЗИПЕЙ АД – коментар към консултация от категория „Външна политика, сигурност и отбрана“**	С параграф 31, т. 7 от законопроекта се предлагат изменения в разпоредбата на чл. 54 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП). Към настоящия момент разпоредбата на ал. 11 на чл. 54 от ЗМИП въвежда облекчение за задължените лица при извършване документирането на комплексната проверка на клиент - юридическо лице. В разпоредбата на действащия текст на ал. 11 на чл. 54 от ЗМИП е предвидена възможност да НЕ СЕ ИЗИСКВА от клиент - юридическо лице да представя заверен от законен представител или пълномощник на идентифицираното лице копие от учредителния си договор, акт или други документи, необходими за проверка на данните по ал. 4, когато се идентифицират лица, вписани в търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) за проверка на обстоятелствата по ал. 4, т.1-4 и т. 7-9. Не сме съгласни с предлаганата в момента отмяна на текста на ал. 11 на чл. 54 от ЗМИП. Тя предвижда една от малкото мерки в законодателството за превенция срещу изпирането на пари и финансирането на тероризъм, които облекчават административната тежест върху задължените лица. Освен това изискването от клиент, който е българско юридическо лице, да представя заверено копие от устава/учредителния си акт е излишно утежняващо - както за клиента, така и за задълженото лице, доколкото уставът/учредителният акт е наличен във всички свои версии в ТРРЮЛНЦ по партидата на съответното юридическо лице. Подобно изискване влиза в противоречие с основния принцип за достоверност и доверие в търговския регистър и в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, заложен в чл. 10 от Закон за ТРРЮЛНЦ, съгласно който: трети добросъвестни лица могат да се позовават на вписването, както и на обявяването, дори ако	Не се приема	Критиката на Групата за финансови действия (FATF) по отношение на сега действащата разпоредба на чл. 54, ал. 11 от ЗМИП е ясна и недвусмислена. Разпоредбата предоставя възможност за заобикаляне на изискванията на Критерий 10.9 на Препоръка 10 на FATF

		вписаното обстоятелство, съответният акт не съществува. НЕВПИСАНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА СЕ СМЯТАТ НЕСЪЩЕСТВУВАЩИ ЗА ТРЕТИТЕ ДОБРОСЪВЕСТНИ ЛИЦА. Предвид изложеното по-горе, не считаме, че разпоредбата на ал. 11 на чл. 54 от ЗМИП следва да се отменя. Така предлаганото изменение няма връзка и с мотивите за изготвяне на законопроекта, а именно отстраняване на слабости в превантивното законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма и на пролиферацията, установени в приетия на 18.05.2022 г. Доклад за Република България от Пети оценителен кръг на Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари (Комитета MONEYVAL) на Съвета на Европа.		
2.	**„БЪЛГАРСКА ГЕЙМИНГ АСОЦИАЦИЯ“ (БГА), сдружение с нестопанска цел с ЕИК: 205257118; „АСОЦИАЦИЯ НА ИГРАЛНАТА ИНДУСТРИЯ В БЪЛГАРИЯ“ (АИИБ), ЕИК: 175228093; Сдружение с нестопанска цел в обществена полза “БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ХАЗАРТНИТЕ ДЕЙНОСТИ“ (БАХД) с ЕИК 206166550; „СДРУЖЕНИЕ НА ОРГАНИЗАТОРИТЕ НА ХАЗАРТНИ ИГРИ И**	**1.** С настоящото изразяваме позицията си относно качения Законопроект, като категорично не подкрепяме § 37 от Законопроекта в цялост, изразяваме становище, че същият въобще не следва да бъде разглеждан по същество и излагаме подробни аргументи в тази посока. На първо място, ще си позволим да цитираме СТАНОВИЩЕ НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 3/2021, тъй като същото се явява напълно приложимо към настоящата процедура и изцяло отразява нашата позиция: *„Втората група на т.нар. общи съображения, които са относими за всички подобни на настоящия случай, е свързана със станалата за съжаление масова законодателна практика изменения в един закон да бъдат прокарвани през преходните и заключителните разпоредби на друг проект на закон, като между двата няма нищо общо. По този начин се заобикалят всички изисквания на регулаторната реформа у нас, въведена в края на 2016 г. с промените в Закона за нормативните актове (ЗНА), с които бяха предвидени надеждни механизми, гарантиращи по-висока обективност, качество и прозрачност на нормативните актове, каквито са задължителната оценка на въздействието и обществените консултации в структуриран вид. Без тяхното прилагане нормотворческата аномалия е налице. След като никой не следи и не спазва изискването да е налице някаква връзка между основния*	Не се приема	Текстът не съдържа конкретни предложения, а принципни разсъждения. Като цяло задачата на работната група, изготвила проекта на текстове, е да предложи промени с цел преодоляване на слабости по отношение на Препоръки на FATF. В хода на работата, както е видно от ПЧОВ, е установено, че за същото са необходими промени в повече от един нормативен акт, поради което освен промени в ЗМФТ, са предложени и промени

	ДЕЙНОСТИ В БЪЛГАРИЯ“, ЕИК 206074080- становище, изпратено през Портала за обществени консултации	*законопроект и този, изменян чрез неговите ПРЗ, то тогава няма пречка ЗИД на Закона за потребителския кредит да бъде внасян и през данъчен закон, и през бюджетен закон, и през някой бъдещ закон за космическото пространство, например.* *„Безспорно е, че възможността безразборно да бъдат внасяни предложения за промени на всякакви закони с преходните и заключителните разпоредби на други закони е една от най-сериозните пробойни на съвременния законодателен процес у нас, която според нас следва да бъде радикално отстранена чрез изрична законова забрана. Това е така, защото чрез тази процедура по много бърз и крайно “ефективен“ за вносителите начин, при пряко нарушаване на всички законово уредени принципи в нормотворчеството ни и при пълно заобикаляне на всички правила на демократичния законодателен процес, могат да се приемат законови промени и то изцяло на тъмно. За съжаление тенденцията от последните години е тази възможност да се ползва постоянно, а както се вижда от конкретния цитиран пример тя се използва и като форма за процедурни надлъгвания и хватки, за налагане на мнение и воля и за доказване на властова мощ на една институция спрямо друга.“* *„счита, че е недопустимо през ПРЗ на един закон да бъде изменян друг закон, който няма нищо общо с първия, поради противоречие с принципа на правовата държава по Конституция и с принципите в нормотворчеството.“* *„заключителните разпоредби на други закони е една от най-сериозните пробойни на съвременния законодателен процес у нас, която според нас следва да бъде радикално отстранена чрез изрична законова забрана. Това е така, защото чрез тази процедура по много бърз и крайно “ефективен“ за вносителите начин, при пряко нарушаване на всички законово уредени принципи в нормотворчеството ни и при пълно заобикаляне на всички правила на демократичния законодателен процес, могат да се приемат законови промени и то изцяло на тъмно. За съжаление тенденцията от последните години е тази възможност да се ползва постоянно, а както се вижда от конкретния цитиран пример тя се използва и като форма за процедурни надлъгвания и хватки, за налагане на мнение и воля и за*		в други закони. Напр. Препоръка 28 на FATF касае регулацията на нефинансовите бизнеси и професии, които следва да прилагат мерките по ЗМИП. Доколкото дейностите им са различни и регламентацията на тези дейности се съдържа в различни нормативни актове, то за преодоляване на една конкретна слабост по Критерий от Препоръка 28, е нормално да се предлагат промени в различни нормативни актове. В този смисъл, не би могло да се счита, че различните закони, в които се предлагат промени, нямат нищо общо един с друг – техни конкретни разпоредби имат касателство към едни и същи теми.

		доказване на властова мощ на една институция спрямо друга.“ На следващо място, съгласно Мотивите на Законопроекта измененията и допълнения се предвиждат за постигане на съответствие с изискванията на Критерии на Препоръки на FATF във връзка изключването на държава от т. нар „сив списък“. Буди недоумение защо с § 37 се въвеждат изменения и допълнения в ЗХ, които нямат абсолютно никакво отношение към системата за превенция и противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Същевременно предвидените мерки са неразумни, неприложими и непропорционални. Законът за хазарта беше изменен пет пъти само през 2024 г. като постоянно се влошава положението на хазартната индустрия и се създават нови и нови непосилни изисквания, без да са придружени от мотиви, анализи и оценка на въздействието. Във връзка с всичко гореизложено излагаме аргументи за неприемливост на предложените точки, както и рационални предложения за изменение на предложенията, в случай че все пак § 37 от Законопроекта не отпадне в цялост, а подлежи на разглеждане.		
		2. Относно т. 1 от § 37, с която се допълва чл. 5 от ЗХ Предложеното допълнение в чл. 5 от ЗХ не следва да се приема. На първо място, систематичното място на това допълнение не е в този Законопроект, тъй като предложението по никакъв начин не е свързано с целите на Законопроекта. Същевременно в т. 1 е допуснат пропуск и след думите „В чл. 5, ал. 1“ би следвало да се добавят думите „се създава изречение второ“.	Приема се	
		3. Относно т. 2 от § 37, с която се изменя и допълва чл. 8 от ЗХ Считаме, че предложените изменения и допълнения в ал. 1 на чл. 8 от ЗХ са незаконосъобразни и неизпълними, като предлагаме следните изменения и допълнения на предложената в Законопроекта разпоредба: 1. В основния текст думите „физическо лице – действителен собственик“ и изразът „ следва да отпаднат.	т. 1 не се приема	Предложенията по т. 1 и 2 не съответства на

		2. Точка 1 следва да отпадне от проекта. Аналогично ал. 3 на чл. 8 от ЗХ следва да се заличи.	т. 2 не се приема	изискванията на Препоръка 28 на FATF, свързани с достъпа до пазара на престъпници и свързаните с тях лица.
		3. Точка 3 става т. 2 и накрая следва да се добави „освен ако не е реабилитирано“ и думите „или има просрочени публични задължения в размер над 5000 лв. и не е представено обезпечение в размер на главницата и лихвите“ да се заличат.;	Приема се по принцип	
		4. Точка 4 става т. 3 и накрая следва да се добави „и от датата на отнемане на лиценза или на влизане в сила на наложената санкция не са изтекли три години.“	Приема се с редакция	
		5. Точка 5 следва да отпадне от проекта.	Приема се	
		Чл. 8, ал. 1 ще придобие следната редакция: *„(1) Лиценз за организиране на хазартна игра, за производство, разпространение и сервиз и за внос, разпространение и сервиз на игрално оборудване за хазартни игри не се издава на едноличен търговец или юридическо лице, ако за физическо лице - член на управителен или контролен орган на заявителя съдружник или акционер с квалифицирано участие в заявителя, е налице едно от следните условия:* *1. лицето е обявявано в несъстоятелност, ако е останал неудовлетворен кредитор и от датата на влизане в сила на съдебното решение за обявяване на несъстоятелността не са изтекли три години;* *2. лицето е извършило престъпление против финансовата, данъчната или осигурителната система и/или престъпление по чл. 108а, ал. 2 от*		

		Наказателния кодекс и това е установено с влязла в сила присъда, освен ако не е реабилитирано; *3. лицето е извършвало дейност като едноличен търговец или е участвало в дружество, на което окончателно е отнет лицензът за организиране на хазартна дейност или на което е налагана санкция за осъществяване на хазартна дейност без лиценз и от датата на отнемане на лиценза или на влизане в сила на наложената санкция не са изтекли три години.“* Съответно в ал. 2 на чл. 8 от ЗХ думите „включително в случаите на свързани лица, по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон“ следва да се заличат, съответно ал. 4 и 5 да станат ал. 3 и 4. Аргументи: С предложената в Законопроекта редакция на чл. 8, ал. 1 от ЗХ се създава правна несигурност в противоречие с основни правни принципи. Недопустимо е и да се поставя знак за равенство между ограничението, налагано в резултат на осъждане, и това, възникващо вследствие на само образувано, но неприключило наказателно производство. Изцяло в този смисъл е Решение № 7 от 21.06.2016 г. на КС по к. д. № 8/2015 г., докладчик съдията Кети Маркова, Обн., ДВ, бр. 49 от 28.06.2016 г. Доказателствената обезпеченост на обвинението е с различен обем в различните фази и стадии на наказателния процес. Ако за образуването на наказателното производство е достатъчно да има данни само за извършено престъпление, за привличане в качеството на обвиняем – да са събрани достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер (чл. 219, ал. 1 НПК), за съставянето на обвинителен акт, въз основа на който да бъде образувано съдебното производство – прокурорът да има вътрешното убеждение, че са събрани необходимите доказателства за	Не се приема	Предложението не съответства на изискванията на Препоръка 28 на FATF, свързани с достъпа до пазара на престъпници и свързаните с тях лица.

		разкриване на обективната истина и за повдигане на обвинение пред съда (чл. 246, ал. 1 НПК), то за да бъде признат деецът за виновен, е задължително обвинението да е доказано по несъмнен начин, като дефинитивно е изключена възможността за позоваване на всякакви предположения (чл. 303, ал. 1 и 2 НПК). Освен че за прокурора като орган по ръководство и решаване на делото в досъдебната фаза на процеса до образуването на съдебното производство пред първата инстанция остава открита възможността да прекрати наказателното производство, процесуалният закон не установява изискването за безспорна доказаност на всички обстоятелства на престъплението и неговото авторство за разлика от регламентираните основания за постановяване на осъдителна присъда срещу конкретно лице. Един от основните принципи на наказателния процес е конституционно установената презумпция за невиновност (чл. 31, ал. 3), регламентирана и в чл. 16 НПК – обвиняемият се смята за невинен до установяване на противното с влязла в сила присъда. Посочената презумпция може да бъде опровергана единствено с влизането в сила на постановена спрямо конкретното лице осъдителна присъда. Следователно едва от този момент лицето може да търпи неблагоприятните последици в своята правна сфера, които законите свързват с осъждането, включително и специфичните такива, например отнасящи се и до възможността му да получи достъп до класифицирана информация. Несъмнено презумпцията за невиновност се прилага по отношение на всички обвинени в извършването на престъпления, без да търпи каквито и да било изключения. На още по-голямо основание тя обхваща лицата, по отношение на които само са налице образувани наказателни производства, но без да са им били повдигнати обвинения. Също така считаме за целесъобразно, лиценз да не се издава, само ако лицето е извършило престъпление против финансовата, данъчната или осигурителната система и/или престъпление по чл. 108а, ал. 2 от Наказателния кодекс, освен ако не е реабилитирано, а не за всякакви умишлени престъпления от общ характер.		

		От друга страна, кръгът от субекти, за които следва да се отнасят изискванията по чл. 8, ал. 1 съгласно Законопроекта включва лица, които нямат никакво отношение към дейността на организатора на хазартни дейности. Какво общо с лицензионната дейност имат съпрузите и роднините по права линия? Как се установява и обследва действителния собственик, след като съгласно Решение на СЕС (голям състав) от 22 ноември 2022 година по съединени дела C-37/20 и C-601/20, „член 1, точка 15, буква в) от Директива 2018/843 — с който член 30, параграф 5, първа алинея, буква в) от Директива 2015/849 се изменя в смисъл, че държавите членки гарантират, че информацията за действителните собственици на учредените на тяхна територия дружества и други правни образувания е достъпна във всички случаи за всеки член на широката общественост — е невалиден“. Считаме, че предложената от нас редакция напълно съответства на целите на закона – а именно установяване на правния статус и платежоспособност на пряко свързаните с лицензионната дейност лица.		
		4. Относно т. 4 от § 37, с която се създава ал. 5 в чл. 35 от ЗХ *„(5) При прекратяване на лиценз по реда на ал. 1, т. 4, еднократната част от таксите по чл. 30, ал. 3 и 4, както и таксите по чл. 30, ал. 5 и 6 не подлежат на възстановяване.“* Точката не следва да се приема. Принципно таксите за поддържане на лиценз не са юридически обосновани. Съгласно приетите от Народно събрание на Република България и обнародвани в Държавен вестник на 30.12.2023 г. (бр. 108, 2023 г.), в сила от 01.01.2024 г. изменения и допълнения в ЗХ в ПЗР на Закона за държания бюджет на Република България за 2024 г.: Организаторите на хазартни игри в игрални зали и игрални казина, както и организаторите по чл. 30, ал. 3 от ЗХ дължат нови такси за поддържане на лиценз. Организаторите на онлайн залагания дължат доплащане на завишения размер на еднократната част от таксата за издаване и поддържане на лиценз.	Приема се	

		Въведоха се такси за поддържане на лиценз без да се отчита, че за всяко действие свързано с лиценза – разглеждане на документи, издаване на лиценз, издаване на удостоверение за издаден лиценз, извършването на каквито и да е промени в издадения лиценз, организаторите дължат и винаги са дължали държавни такси съгласно чл. 30, ал. 1 от Закона за хазарта. Сборът от всички финансови задължения – държавни такси, такси за поддържане, данъци по ЗКПО, вноски за социално отговорно поведение е непосилен и прекомерен. При въвеждане такса за поддържане, тя би следвало да покрива „услуги“ предоставяни от държавата за срока на действие на целия лиценз и не следва да се дължи еднократно, а да бъде разсрочвана пропорционално и дължима регулярно. Липсва законова дефиниция на понятието „поддържане“ и никому не е ясно какво предоставя държавата срещу тази такса, но при всички положения тези такси са част от административното производство и са обвързани със срока за който се издава лицензът. Таксите за поддържане на лиценз по чл. 30, ал. 5 и 6 от ЗХ се дължат в размери, определени в зависимост от срока на лиценза, като административната услуга „поддържане“ обхваща целия срок на издадения лиценз, за който е заплатена таксата. **В случай на предсрочно прекратяване на лиценза, независимо на какво основание, таксите подлежат на възстановяване, тъй като административната услуга не е завършена (не е предоставена в цялост).**		
		5. Относно т. 5 от § 37 от Законопроекта, с която се изменя и допълва чл. 85 от ЗХ **Точката не следва да се приема в цялост.** 1. В б. а), бб) се създава т. 16 в чл. 85, ал. 1 от ЗХ, с която се регламентира временно отнемане на лиценз, когато не се поддържат средствата за организиране на играта: *„16. когато организаторът на хазартни игри не поддържа налични в брой и/или по банкова сметка и/или обезпечени с безусловна и неотменяема*	Приема се частично	

		банкова гаранция средства за организиране на хазартна игра, съгласно чл. 5, ал. 6.“ Не само че предложението не следва да се приема, а и чл. 5, ал. 6 следва да се заличи от ЗХ. Не е правилно и икономически обосновано средства в размер на стотици хиляди левове само за един лиценз да бъдат блокирани и неизползваеми, вместо да се използват в стопанския оборот. При настоящата редакция и начинът, по който регулаторът я тълкува, организаторите са длъжни да поддържат милиони левове под формата на „средства за организиране на играта“ без да имат възможност да ги използват за „организиране на играта“. Проблемът е коментиран многократно с регулаторния орган по хазарта Национална агенция за приходите, който е изразил пред браншовите организации съгласие с икономическия абсурд на тази правна норма. Същевременно прилагането на принудителна административна мярка за нарушение на чл. 5, ал. 6 от ЗХ е прекомерна тежест, която не съответства на характера на обществените отношения, тъй като подобно нарушение е формално и не е обвързано с негативни правни последици. 2. В буква б) се създава нова ал. 2. Предложеният текст на ал. 2 не следва да бъде приеман по следните съображения. В разпоредбата се предвижда да бъде ангажирана административнонаказателната отговорност на организатора на хазартни игри при извършване или допускане на установено с влязло в сила наказателно постановление системно нарушение по ЗМИП, ЗМФТРОМУ и актовете по тяхното приложение. Следва да се има предвид, че за допускането на извършването на административно нарушение не би могло да бъде ангажирана отговорността на юридическо лице, а според ЗХ организатори на хазартни	по отношение на т. 16 Приема се частично	Предложени са прецизирани текстове

игри могат да бъдат само юридически лица (чл. 4, ал. 1, т. т. 1, 3, 4 и 5 ЗХ). Допустителството по своя обхват предполага действия или бездействия на лицето, което е довело до определено поведение на трети лица и съответно до настъпване на събитието, което съставлява административно нарушение. Доколкото допустителството представлява непопречване на извършване на нарушение от друго лице, то юридическо лице не може да носи отговорност за допустителство (така Решение № 4750 от 16.07.2021 г. на АССГ, 3-ти касационен състав по дело № 3973 по описа за 2021 година. В тази връзка следва да се има предвид, че административнонаказателната отговорност, както и наказателната такава по българското право е само лична. Това аксиоматично положение за пореден път бе потвърдено съвсем наскоро от Конституционния съд на Република България с Определение №12 от 05 ноември 2024 г. по Конституционно дело № 23 от 2024 г. на Конституционния съд на Република България с което съставът на КС напълно единодушно отклони искане на Министерския съвет за задължително тълкуване на разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията на Република България с въпросите: „Разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията на Република България предвиждат ли, че единствено физическо лице е наказателноотговорно, и в случай на положителен отговор – дали това, че само физическо лице е наказателноотговорно, представлява основен принцип на българското право?“.

Министерският съвет е поискал тълкуване на разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията с два въпроса: дали тези разпоредби „предвиждат, че единствено физическо лице е наказателноотговорно“ и „в случай на положителен отговор – дали това, че само физическо лице е наказателноотговорно, представлява основен принцип на българското право“.

По отношение на първия въпрос изложеното в искането не само не съдържа доводи за наличие на неяснота и възможност за повече от един отговор относно смисъла на релевираните конституционни разпоредби, а дори напротив: съдържа доводи за невъзможност за различни тълкувания в контекста на поставения въпрос.

Изложеното в искането показва ясно, че дори за неговия вносител не съществува неяснота и тълкуване е необходимо само „с оглед на изпълнение на препоръка относно отговорността на юридическите лица от Доклада за Република България от Петия кръг на взаимни оценки на Комитета на Съвета на Европа за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма (MONEYVAL), приет на 18 май 2022 г., както и с цел осигуряване на съответствие с правен стандарт на Групата за финансово действие (FATF)“. Искането се основава на разбирането на Министерския съвет, че щом MONEYVAL и FATF „не възприемат посочените разпоредби на Конституцията като норми, регламентиращи принципа на личната наказателна отговорност като основно право, означава, че е налице „неяснота“ в конституционната уредба, която следва да бъде запълнена от задължително тълкуване от съда“.

По нашето право наказателната отговорност е лична и субект на престъплението може да бъде само човешко същество. Българската юриспруденция приема това без каквито и да е колебания, а съдебната практика изцяло е ориентирана в тази насока. Част от аргументите в подкрепа на тази теза са, че юридическите лица не могат да притежават качеството “морална укоримост” като елемент от обществената опасност, необходима за съставомерност при извършване на едно престъпление. Не могат и да формират самостоятелно воля, която е съществен елемент от субективната страна на всяко престъпно деяние. Волята е присъщо качество за физическото лице – човешкото същество, каквото юридическото лице не е. (Сп. De Jure, За корпоративната наказателна отговорност, бр.1/2016г.). Всички свойства на престъплението по наказателното право – вината, противоправността, обществената опасност, наказуемостта са изградени с оглед на дееца като личност – наказателноотговорно лице (А. Гергинов, Коментар на Наказателния кодекс, Обща част). От юридическа гледна точка наказателната отговорност е правна последица на престъплението. Единствено основание на наказателната отговорност е виновното извършване на престъпно деяние, предвидено в НК (Н. Филчев, Диференциация на наказателната отговорност). С оглед на това в българското право трайно е установено виждането, че престъплението е

		човешка проява, деяние на определено лице. Във връзка с това и съдебната практика ясно разграничава административнонаказателната отговорност, която е лична, от налагането на имуществена санкция на юридическите лица: По отношение на юридическите лица и еднолични търговци налагането на имуществена санкция няма характера на глобата като реализиране на административнонаказателна отговорност, която по дефиниция е лична и която може да се носи само от физически лица. Разликата между наказанието "глоба" за физическите лица и "имуществената санкция" за юридическите лица и едноличните търговци се свежда до субекта на отговорността и именно от тази разлика в субекта и поради това, че българското законодателство изключва наказателна и/или административнонаказателна отговорност за юридическите лица, отговорността по чл. 83 от Закона за административните нарушения и наказания се определя като обективна, безвиновна отговорност. Тези различия не допускат приложимост по аналогия на разпоредбите, касаещи наказанието глоба, и за имуществената санкция (Тълкувателно решение № 3 от 03.07.2014 г. по тълк. дело. № 5/2013 г., ОСК на ВАС.) С оглед на горното считаме, че хипотезата на допустителство следва категорично да отпадне от предложения текст доколкото същата би се явила противоконституционна и в противоречие с основни принципи на българското право и принудителна административна мярка би била наложена на един правен субект заради поведението на друг правен субект. От друга страна, съгласно чл. 22, ал. 1 от Закона за административните нарушения и наказания „за предотвратяване и преустановяване на административните нарушения, както и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях могат да се прилагат принудителни административни мерки“. С предлаганото допълнение в ЗХ се предвижда налагане на принудителна административна мярка с която не биха могли да бъдат постигнати целите, които според посочената разпоредба от ЗАНН се преследва – нито може да бъде предотвратено, нито да бъде преустановено административното		

		нарушение, доколкото същото ще е вече извършено и завършено, а също така не могат да се постигнат и другите цели – да се предотвратят и отстранени вредните последици от това нарушение. На практика ПАМ в посочената хипотеза би се явила повторно наказание за административно нарушение за което е наложена санкция с наказателно постановление. Принудителната административна мярка не може да бъде използвана като санкция за допуснатото нарушение, тъй като това би било в разрез с правната природа на принудителните административни мерки, регламентирани в чл. 22 ЗАНН (така РЕШЕНИЕ № 1243 ОТ 05.02.2024 Г. ПО АДМ. Д. № 7181/2023 Г., VIII ОТД. НА ВАС; РЕШЕНИЕ № 1463 ОТ 08.02.2024 Г. ПО АДМ. Д. № 7314/2023 Г., VIII ОТД. НА ВАС; РЕШЕНИЕ № 14694 ОТ 31.10.2019 Г. ПО АДМ. Д. № 7232/2019 Г., I ОТД. НА ВАС). В случай на разглеждане на разпоредбата предлагаме следната редакция: *„(2) Когато организаторът на хазартни игри е извършил системно нарушение по Закона за мерките срещу изпирането на пари, Закона за мерките за финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение и на актовете по прилагането им и нарушенията са установени при извършване на контрола по чл. 108, ал. 6 и на проверките по чл. 108, ал. 4 от Закона за мерките срещу изпирането на пари, извън случаите на чл. 86, ал. 2 от този закон и случаите, установени по реда на чл. 116, ал. 2 и 3 от Закона за мерките срещу изпирането на пари, изпълнителният директор на Националната агенция за приходите може, по своя инициатива или по предложение на председателя на Държавна агенция "Национална сигурност", направено по реда на чл. 125 от Закона за мерките срещу изпирането на пари или по реда на чл. 15, ал. 8 от Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение, да наложи принудителната административна мярка по ал. 1 с цел преустановяване на нарушението.“* С предложената редакция се премахва и техническа грешка: съгласно Законопроекта чл. 86, ал. 1, т. 12 се заличава и коректната препратка би била	Приема се с редакции. Приема се	

		„ чл. 86, ал.2“. Следва да се предвиди и определение на „системно нарушение“ съгласно ЗХ в ДР: *„28. "Системно" е нарушението, извършено, след като лицето е било санкционирано за същото нарушение пет или повече пъти в рамките на една година с влезли в сила наказателни постановления за съответно издадения лиценз.“* 3. В Алинея 6 на чл. 85, създадена със законопроекта: *„(6) Принудителна административна мярка – отнемане за срок от три до 6 месеца на издадения лиценз за организиране на хазартни игри или за дейност по чл. 1, т. 1 и 2, може да не се налага, в случай на непропорционалност на мярката спрямо тежестта на нарушението, извън случаите по чл. 86а от този закон. В този случай на лицето се изпраща писмено предупреждение.“* След думите „в случай на“ да се добави „маловажност или“ с оглед пълнота на приложимите хипотези, тъй като алинеята се отнася до чл. 85 от ЗХ в цялост.	Приема се по принцип Приема се	Предложението съдържа вътрешно противоречие между правните понятия „системност“ и „повторност“. Предложен е алтернативен текст
		6. Относно т. 6 от § 37 от Законопроекта, а която се изменя и допълва чл. 86 от ЗХ Не считаме за правилно в ЗХ да се регламентира отнемане на лиценз при нарушение за друг закон. В случай че нормата не бъде изцяло отменена, то считаме за по-разумно тя да остане само в чл. 85 и мярката да бъде „временно отнемане на лиценз“ в случай че са установени нарушения на		

		разпоредбите от ЗМИП, отнасящи се до организаторите на хазартни игри. Окончателното отнемане следва да бъде крайна принудителна административна мярка, която се прилага само в краен случай, когато другите възможности на закона за преустановяване на нарушението, са изчерпани, тъй като тази мярка има цялостно негативно отражение върху стопанския оборот. По аргументи, изложени в т. IV от настоящото становище считаме, че предложената редакция на чл. 86 не следва да се приема, алтернативно предлагаме следната редакция на ал. 2: *„(2) Изпълнителният директор на Националната агенция за приходите може, по своя инициатива или по предложение на председателя на Държавна агенция "Национална сигурност", направено по реда на чл. 125 от Закона за мерките срещу изпирането на пари или по реда на чл. 15, ал. 8 от Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение:* *1. да наложи принудителната административна мярка по ал. 1 с цел преустановяване на нарушението., когато организаторът на хазартни игри системно извърши нарушение на чл. 10 – 12, чл. 16, 17, чл. 33 – 35, чл. 40, 45 и 46 от Закона за мерките срещу изпирането на пари;* *2. да наложи принудителната административна мярка по ал. 1 с цел преустановяване на нарушението, когато организаторът на хазартни игри системно извърши нарушение на чл.7, ал. 1 от Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение.“* В допълнение в случай че предвидените изменения и допълнения в чл. 85 и 86 се приемат, с което разпоредбите ще се преструктурират в чл. 86а от ЗХ думите „по чл. 85, ал. 1 или чл. 86, ал. 1“ следва да се заменят с „по чл. 85 и чл. 86“.	Приема се частично**.**	Предложени са прецизирани текстове
		7. Относно т. 7 от § 37 от Законопроекта, а която се изменя и допълва ДР от ЗХ В § 1 на Допълнителната разпоредба се създава т. 28:	**Не се приема**	Предложението не съответства на изискванията на

		„28. „Действителен собственик“ е понятие по смисъла на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за мерките срещу изпирането на пари.“ Предложението не следва да се приема с оглед предложената по-горе редакция на чл. 8, ал. 1 от ЗХ и съответната аргументация. В ДР следва да се създаде т. 28 с оглед дефиниране на системно нарушение, както е посочено по-горе.	Приема се по принцип	Препоръка 28 на FATF, свързани с достъпа до пазара на престъпници и свързаните с тях лица.
		8. Относно § 40. В Закона за изменение и допълнение на Закона за хазарта (обн., ДВ, бр. 42 от 2024 г.), с който се правят изменения и допълнения в § 20 от Преходни и заключителни разпоредби. Съгласно предложението когато Организатор на хазартни игри с игрални автомати и с игри в игрално казино не приведе дейността си в съответствие с чл. 4, ал. 6 и чл. 44, ал. 1 (новите изисквания за отстояние и населени места с 10 000 души) в тригодишен срок от влизането в сила на закона (18 май 2027 г) изпълнителният директор на Националната агенция за приходите прилага принудителна административна мярка окончателно отнемане на издаден лиценз. Считаме че действащите разпоредби на чл. 4, ал. 6 и чл. 44, ал. 1 от ЗХ следва да бъдат незабавно редактирани, а прилагането на ПАМ за независещи от задължените субекти обстоятелства за незаконосъобразно и недопустимо. Със ЗИД на ЗХ (обн., ДВ, бр. 42 от 2024 г.) се въведоха нови неизпълними изисквания за лицензираните субекти, в следствие на които те ще трябва преждевременно да затворят на практика всички или почти всички лицензирани обекти в рамките на три години. Липсва анализ относно броя обекти, които ще отпаднат от хазартната карта на страната и относно финансовото отражение върху държавния бюджет. Опасяваме се, че в този му вид законът доведе до безконтролно възникване на нелицензирани обекти за организиране на хазарт, защото той няма да	Приема се	

		изчезне – просто при ограничаването на легалния такъв, се освобождава пространство за нелегалния. Съгласно приетите промени Хазартни игри с игрални автомати и в игрално казино се организират само в границите на урбанизираната територия на населени места с над 10 000 жители по официални данни на Националния статистически институт, с изключение на 1. национални курорти по смисъла на Закона за туризма; 2. населени места, отстоящи на не повече от 30 км от шосейните, железопътните и речните гранични контролно-пропускателни пунктове на Република България. (чл. 4, ал. 6). Неясно е по каква причина първоначално предвиденият брой жители от „5000“, предложен в законопроекта, бе заменен с „10 000“. Общоизвестно е, че на територията на цялата страна се наблюдават миграционни процеси от малките населени места към големите градове. На практика населените места с население над 10 000 жители в 28-те области на страната извън областните центрове са малък брой. С въвеждането на това ограничение на практика няма да се постигне ограничаване и намаляване на броя лица вземащи участие в хазартни игри, а те ще се пренасочат към участие в игри организирани в съседни по-големи градове, към участие в хазартни игри онлайн и/или в участие в нелегално организирани хазартни игри. Съществуват области, в които само областният град е с население над 10 000 жители (Варна, Видин, Кърджали, Смолян, Разград, Русе, Силистра, Ямбол,), области с 1 град с население над 10 000 жители освен областния град (Добрич, Перник, Кюстендил, Габрово, Ловеч). Подобна мярка е антипазарна, като с непазарни мерки се цели влияние върху пазара на хазартните услуги. Тази мярка е и дискриминационна, като е недопустимо популацията на дадено населено място да предопределя дали дадена услуга да бъде предоставяна или не. Нарушава се основен принцип на пазарната икономика, този на търсенето и предлагането. От друга страна, със ЗИД на ЗХ (обн. ДВ бр. 42 от 2024 г.) се разшириха обектите, от които за игралните зали и казина следва да има отстояние. Съгласно новата редакция на чл. 44, ал. 1 от ЗХ (обн. ДВ бр. 42 от 2024 г.) Игралните зали и игралните казина не могат да отстоят на по-малко от 300 метра от образователни институции по смисъла на Закона за		

		предучилищното и училищното образование, висши училища по смисъла на Закона за висшето образование, читалища по смисъла на Закона за народните читалища, детски площадки, ученически и студентски общежития, обекти, в които се предоставят социални услуги на деца и младежи, както и от социални услуги за резидентна грижа за деца, освен ако се намират в хотели, категоризирани с категория четири или пет звезди. В ЗХ спешно трябва да се върне предишната редакция на чл. 44, ал. 1 (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2020 г.). Надали има обект в страната, който да няма в радиус от 300 м. детска площадка, читалище, детска градина или каквато и да е социална услуга. Още повече, че дефиниция за „детска площадка“ в правния мир няма. Безумни са такива ограничения, при положение че в игралните зали и казина е забранено присъствието на и не се допускат никога и по никакъв начин лица под 18 години, а хазартните игри се извършват на закрито, вътре в обекта. Предложената редакция е необмислена, формулирана без да бъде извършен какъвто и да е анализ за нейните последици. Практически с нея офлайн хазартът в България се ликвидира, като в допълнение с изискването по чл. 4, ал. 6 според което хазартни игри в игрално казино и в игрални зали могат да се организират в населени места с население над 10 000 жители този бранш ще бъде напълно унищожен. В предходната редакция на ЗХ игралните зали и казина не могат да отстоят на по-малко от 300 м. от училища и места за предоставяне на социална услуга резидентна грижа за деца. Училищата в страната са 2358 и на 300 м. Детските градини в Република България са 1831, Центровете за подкрепа на личностното развитие са 128, специализираните обслужващи звена са 38. Читалищата в страната са 3751, студентските и ученически общежития са няколко десетки. По отношение на детските площадки – преди всичко липсва легална дефиниция за детска площадка и е неясен техният брой. От изложеното става ясно, че съгласно новата редакция на по-малко от 300 метра от над 8000 обекта в страната не могат да бъдат разположени игрални зали и казина. Като се добави и ограничението по критерий население, на практика никъде в страната не могат да бъдат разположени игрални зали и казина и това ще доведе до ликвидирането на този бранш от икономиката.		

Десетки хиляди работни места ще бъдат загубени, бюджетът на страната ще бъде ощетен изключително. Разбира се клиентите на тези игрални зали и казина няма да спрат с това избрано от тях развлечение, а ще се пренасочат към нелегални сайтове за залагания или нововъзникнали нелегални обекти. Считаме, че направеното предложение между първо и второ четене е необмислено, както и необмислено и набързо бе гласувано, без народните представители изобщо да си дават сметка за негативните последици от него. Въвежда се промяна в лицензионните изисквания, която е неизпълнима, тъй като фактически не отговарят на заложените параметри и на практика е абсолютно невъзможно привеждането в съответствие с подобно изискване. Поставят се изисквания пред хазартните оператори, които субектите обективно не биха могли да спазят. Подобни безпрецедентни рестрикции в сектора нямат аналог в българското законодателство.
Лицензите по Закона за хазарта се издават за пет или десет години, а срокът предвиден за „привеждане в съответствие“ е три години. Съответно организаторите чиито лиценз изтича преди изтичане на този срок няма да могат да си продължат лиценза, а организатори, чиито лиценз изтича след изтичане на трите години, ще бъдат лишени от придобитото право да упражняват лицензионната дейност, за която са го получили.
Организаторите на хазартни игри в игрални зали и игрални казина, са изградили своята дейност, направили са и са доказали сериозни инвестиции. Изграждането на един играле обект е свързан не само с получаването на лиценз по ЗХ и свързаните с това разходи, а и с трайни наемни помещения или построяване на сграда, наемане/закупуване на игрални съоръжения, облигационно обвързване с редица договори
Не малко игрални обекти в страната вече затвориха окончателно след приетите през декември 2023 г. изменения и допълнения в Закона за хазарта, регламентирани в Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г., с които съществено бяха завишени дължимите от сектора налози почти незабавно и отново без никаква обществена консултация, предупреждение или плановост.
През февруари месец хазартните оператори бяха принудени да заплатят

новите такси „за поддържане на лиценз“ за целия период на действие на издадения им лиценз, а два месеца по-късно за същите тези правни субекти се въведоха изисквания в резултат на които лицензите ще бъдат прекратени предсрочно и без възможност да работят съгласно тях до края на срока, за който са издадени, за който са доказани и направени инвестиции.

Законодателят чрез приеманите от него нормативни актове не следва да засяга по произволен начин законно придобити конституционни права. Конституционният съд твърди, че приеманите от Народното събрание закони следва да „гарантират правната сигурност, в т.ч. като се зачитат придобитите от гражданите и юридическите лица съгласно закона права“, като посочва също, че Народното събрание не трябва да променя законите в полза на държавата и във вреда на гражданите и юридическите лица (Решение № 7 от 2001 г. по к. д. № 1/2001 г., Решение № 10 от 2009 г. по к. д. № 12/2009 г., Решение № 3 от 2019 г. по к. д. № 16/2018 г.).

В своята практика конституционната юрисдикция поддържа, че съгласно правната сигурност и предвидимост на законодателните решения е „конституционно недопустимо законодателят впоследствие да налага неблагоприятни последици за правните субекти, които са действали точно в съответствие със съществуващата нормативна уредба“, т.е. с обратна сила да се отнемат придобити права (Решение № 7 от 2009 г. по к. д. № 11/2009 г., Решение № 5 от 2017 г. по к. д. № 12/2016 г.).

С приетите в последния работен ден на 49 НС промени се отнемат придобитите права на стотици юридически лица – организатори на хазартни игри. Какво ще се случи с извършените инвестиции в не малък размер, със заплатените такси за издаване и поддържане на лиценз?! Организаторите на хазартни игри в игрални зали и игрални казина, са изградили своята дейност, направили са и са доказали сериозни инвестиции. Изграждането на един игрален обект е свързан не само с получаването на лиценз по ЗХ и свързаните с това разходи, а и с трайни наемни помещения или построяване на сграда, наемане/закупуване на игрални съоръжения, облигационно обвързване с редица договори.

Косвена жертва на приетите промени са и производителите на игрално оборудване, тъй като техният пазар се редуцира до минимум.

		В новината, качена на сайта на НС, за изменение и допълнение на ЗХ, въобще не се споменава предстоящото предсрочно затваряне на стотици обекти. Или депутатите не са разбрали какво гласуват, или се цели заблуждаване на общественото мнение. При всички положения, независимо от намеренията, крайният резултат е катастрофален. Липсва законова дефиниция за „детска площадка“, поради което не е ясно от кои обекти и по какъв начин ще се доказва отстояние от детски площадки. За разлика от училищата, голяма част от останалите обекти, от които следва да отстоят игралните зали и казина съгласно новата разпоредба могат да бъдат откривани и закривани без плановост и сериозни процедури, което води до липса на плановост и стабилност относно спазване на отстоянието. При отварянето на обектите и извършването на инвестициите организаторите са били задължени да съблюдават само отстояние от училища и социални услуги от резидентен тип за деца. Промяната на отстоянието води до нарушаване стабилитета на издадените лицензи и лишава организаторите от правата, предвидени в тях. Привеждане в съответствие: § 20. Организаторите на хазартни игри с игрални автомати и с игри в игрално казино привеждат дейността си в съответствие с чл. 4, ал. 6 и чл. 44, ал. 1 в тригодишен срок от влизането в сила на този закон. (относно териториалното ограничение и отстоянието). Организаторите на хазартни игри обективно няма как да приведат дейността си в съответствие с подобни ограничения. Може ли да се премести ВУЗ или да се увеличи броя на жителите на населеното място? Абсолютна обективна невъзможност, която води до преждевременно прекратяване на издадените лицензи, накърняване на инвестиционните интереси и нарушение на конституционния принцип за свободна стопанска инициатива. Още повече, че съгласно последните изменения и допълнения в ЗХ от декември месец 2024 г., организаторите са заплатили такси за поддържане на лиценз за целия период на лиценза. Настояваме:		

		I. В чл. 4, ал. 6 думите „10 000“ да бъдат заменени с „1000“ и да се добавят морските граници: *„Чл. 4 (6)Хазартни игри с игрални автомати и в игрално казино се организират само в границите на урбанизираната територия на населени места с над 1000 жители по официални данни на Националния статистически институт, с изключение на:* *1. национални курорти по смисъла на Закона за туризма;* *2. населени места, отстоящи на не повече от 30 км от шосейните, железопътните, морските и речните гранични контролно-пропускателни пунктове на Република България.“* II. Член 44, ал. 1 да придобие предходната редакцията (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2020 г.), а именно: *„Чл. 44.(1) Игралните зали и игралните казина не могат да отстоят на по-малко от 300 метра от училища по смисъла на Закона за предучилищното и училищното образование, както и от социални услуги за резидентна грижа за деца, освен ако се намират в хотели, категоризирани с категория четири или пет звезди.“* Същевременно считаме за недопустимо да се предвижда принудителна административна мярка отнемане на лиценз в тази хипотеза, при положение, че организаторите на хазартни игри в игрални зали и казина са поставени пред невъзможност да изпълнят заложените изисквания в рамките на издадените им лицензи – стабилни административни актове, издадени при определени условия и за определен срок. Моля, аргументите ни да бъдат анализирани задълбочено и взети в предвид при разглеждане на § 37 от Законопроекта, за да бъдат предотвратени трайни негативни последици върху хазартната индустрия, които пряко ще рефлектират върху държавата.		
3.	**АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛИ - постъпило по**	От Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ) считаме за необходимо да вземем отношение и да изразим пред Вас позицията си по проект на Закон за изменение и допълнение на **Закон за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма,**	Приема се по принцип	Действително промените в КЗ, които се предлагат с разглеждания

	електронната поща на ДАНС	**обявен за обществена консултация в Портала на Министерския съвет на Република България.** Възраженията и аргументите ни касаят основно §34 от Преходните и заключителните разпоредби на проектозакона, с който се предлага внасянето на промени в **Кодекса за застраховането** (КЗ), съответно в чл. 35, чл.40, чл.68, чл.72, чл.84, чл.587, чл.588 и чл. 648 на КЗ. Във връзка с проекта за ЗИД на ЗМФТ считаме за необходимо да изтъкнем, че такива промени в КЗ бяха вече внасяни в НС като част от предходни проекти за Закон за изменение и допълнение на КЗ, които останаха неприети от 49-тия и 50-тия парламент. Спрямо тях сме обосновавали и поддържали възраженията по-долу, които сме излагали със съответна аргументация. Макар с тях да се внасят именно промени в КЗ, описаните по-долу промени и допълнения в КЗ, срещу които възразяваме, са били свалени от законопроекта за ЗИД на КЗ и сега се появяват като въведени в коментирания проект на ЗИД на ЗМФТ, обявен за обществено обсъждане. Това е описано и в Мотивите към законопроекта, като там изрично е казано, че предложението в този законопроект да се включат и посочените промени в КЗ изхожда от Комисията за финансов надзор, с аргумента че са били внесени в проекти за ЗИД на КЗ, но са останали неприети досега. В тази връзка следва да отбележим, че **не считаме подобен подход за добра законодателна техника, доколкото се правят промени именно в КЗ**, които по никакъв начин не произтичат от предлаганите в основното тяло на законопроекта промени в ЗМФТ и не са свързани с тях. В *Мотивите* към законопроекта се прави връзка с изискванията на Критерий 26.3 и съответна препоръка 26.3 на FATF от доклада MONEYVAL - прави се препратка към препоръките по критерий 26.3, с която се обосновават промените. Твърди се също, че направените предложения целят усъвършенстване на правилата и процедурите за оценка на придобиванията на квалифицирани участия в застрахователи и презастрахователи, като във връзка с отправени към Република България препоръки на Комитета MONEYVAL се предлагат промени в КЗ, съобразно които оценката за добра репутация на заявителя		законопроект, са идентични с промените, които няколко пъти Министерския съвет внася в Народното събрание със ЗИД на КЗ. Именно поради факта, че част от промените са във връзка с противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма, същите са изтеглени от ЗИД на КЗ и са включени в ЗИД на ЗМФТ. Приема се, че нормативните изменения трябва да бъдат систематично обособени, като в настоящият случай систематичното обособяване е извършено по признака – цели, които се постигат със законопроекта.

		за придобиване на квалифицирано участие ще се разпростира и спрямо свързаните с него лица. В тази връзка бихме искали да изтъкнем, че в посочената препоръка по критерий 26.3. относно застрахователите (**на стр. 297 в доклада MONEYVAL**[1]) като недостатък на уредбата на застраховането (КЗ) е отбелязано само и единствено следното: **„The following shortcomings applies here: no requirement regarding non-criminality of managers.“ Тоест, че „няма изисквания относно липсата на криминалност (престъпност) от страна на мениджърите“.** **Други недостатъци на регулаторната рамка в застраховането не са отбелязани** в препоръка 26.3. от доклада MONEYVAL, което **противоречи на посоченото по-горе твърдение в *Мотивите*** за нуждата от предлаганите промени в КЗ, **респ. не обуславя необходимост от въвеждането на такива недобре премислени и прецизирани промени и допълнения в уредбата по КЗ, особено пък по напълно неуместна аналогия с казаното в препоръката относно недостатъците на регулацията на други сектори (банков. инвестиционен, и т.н.)** Следва да се изтъкне също, че както посочения доклад за България на MONEYVAL, така и Националната оценка на риска от изпирането на пари и финансиране на тероризъм (НОР) **застрахователният сектор е оценен като нискорисков и с добри познания относно мерките срещу изпиране на пари.** Считаме, че това следва също да се има предвид и че с него **се създава основание изискванията към субектите от този нискорисков сектор да бъдат намалени, а не да бъдат непропорционално и необмислено увеличавани,** при това с толкова спорни, субективни, зле формулирани, неясни и въобще затруднителни в административно отношение нови и допълнителни изисквания и разпоредби в секторното законодателство. С оглед позоваването в *Мотивите* на неуточнени препоръки на **Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA)**, следва да се изтъкне, че в издадения от този		

[1] Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures BG, Fifth Round Mutual Evaluation Report, May 22

		европейски надзорен орган Доклад на за проследяване на мерките в областта на оценката на административните, управленските и/или надзорните органи на дружествата[2], именно във връзка с въвеждане на изисквания за „добра репутация“ **са били направени препоръки към някои национални надзори, които са решили да го въведат на национално ниво** (в т.ч. IVASS Италия, FCMC Латвия и др.). Препоръките на **EIOPA са в смисъл, че ако в национално законодателство се въвежда такова изискване за „добра репутация,** то следва да се дефинира **достатъчно прецизно, ясно и подробно дефинирано** - тоест, че заедно с евентуално въвеждане в национална регулаторна рамка на такъв критерии за „добра репутация“ **би следвало да се даде и подробна и ясна нормативна дефиниция на това понятие**, респ. на неговото възможно най-обективно съдържание. Видно от §34 на законопроекта, случаят не е такъв - изискването е въведено общо, декларативно и без каквито и да било **обективни критерии** относно неговото съдържание, което ще бъде по-конкретно коментирано по-долу, при аргументацията на съответното възражение. Предвид горното считаме за необходимо по-долу да изложим недостатъците на конкретните нормативни предложения за промени в КЗ по § 34 от проекта за ЗИД на ЗМФТ, респективно да обосновем и да настоим да бъдат взети предвид в хода на обществената консултация по проектозакона **нашите съществени възражения** срещу тях, както следва: **1.** **Възразяваме срещу промяната** в чл. 35, ал. 1, т. 3, буква „б“ от КЗ, съгласно която КФН отказва издаването на лиценз за застраховане или за презастраховане, ако и когато членове на управителни и контролния органи на застраховател/презастраховател „не са с добра репутация“. **Считаме, че тази промяна трябва да отпадне** от законопроекта, като **аргументите ни са следните**: Общо употребеното понятие „не са с добра репутация“ **не може да бъде отнесено към конкретни изисквания на ЗМИП, ЗМФТ** и актовете по	Не се приема	Предложението за допълване на чл. 35, ал. 1, т. 3, буква „б“ от КЗ се налага с цел синхронизиране на нормативната уредба по отношение на лицата, които придобиват квалифицирано дялово участие в

[2] Follow-up on peer review of property of AMSB members and qualifying shareholders – report, ETIOPA-BoS-22/437 12 October 2022

		тяхното прилагане, доколкото **липсата на „добра репутация“ невинаги е свързана с пране на пари.** Освен това **не е взето предвид**, че **мерките по ЗМИП** по дефиниция **би следвало да се прилагат САМО от и по отношение на животозастрахователните дружества**, доколкото само те са негови адресати. Това видимо не е било взето предвид при разработването на посоченото допълнение в КЗ, като разпоредбата е **разписана в законопроекта като обща** - т.е. така, както е записана, **ще обхване и общозастрахователните дружества**, които по дефиниция **НЕ СА задължени лица** по чл. 4 от ЗМИП. Освен че не съответства със ЗМИП, **така предлаганото изменение силно ще субективизира възможността за отказ на КФН за издаването на лицензи** за застраховане или за презастраховане на това основание, тъй като въвежда нормативно **важна и съществена преценка**, която ще бъде извършена от надзорния орган въз основа **на напълно неизяснени и необективни, дори недефинирани критерии** - тъй като понастоящем **обективни нормативни критерии за добра репутация няма.** Следва да се има предвид също, че тази **субективна преценка за „добра репутация“** (чл. 35, ал. 1, т. 3, б. „б“ и чл. 68) **ще касае и вече лицензираните дружества**, - съгласно чл. 40, ал. 2, т. 4, ако лицето престане да отговаря на условията за издаване на лиценз, същият му се отнема. Намираме за **неприемлив аргумента** на вносителя, изложен в съгласувателна таблица-справка по чл. 32 УПМСНА[3] приложена на **предходен етап към внесения в 50то НС законопроект за ЗИД на КЗ, съдържащ подобно предложение** - че това се прави: „*се цел синхронизиране на нормативната уредба по отношение на лицата, които придобиват квалифицирано дялово участие в застраховател, съответно презастраховател, и по-конкретно с изискването на чл. 68, ал. 7, т. 1 и 2 от КЗ.*“		застраховател, съответно презастраховател, и по-конкретно с изискването на чл. 68, ал. 7, т. 1 и 2 от КЗ. В допълнение, предложението не внася принципна промяна в досегашния ред, тъй като чл. 35, ал. 1, т. 3, буква „а“ от КЗ обхваща и тези случаи, но с предложеното прецизиране ще се постигне по-голяма яснота в нормативната уредба.

[3] Устройствен правилник на Министерски съвет и на неговата администрация

		Синхронизиране всъщност няма, а и няма как да има, тъй като **в самия чл. 68, ал.7 от КЗ няма изрично изискване за „добра репутация“** - вярно е, че в т. 1. и т. 2 има възможност за преценка от страна на КФН дали заявителят е подходящ и финансово стабилен и че репутацията на заявителя е заложена като възможен критерий за такава преценка, но това **не е същото като въвеждането на изрично субективно изискване за „добра“ репутация в общата разпоредба за издаване на лиценз**. Тоест, в **чл. 68, ал. 7 от КЗ** няма аналогичен текст, а и да би имало, **би имало, би било голяма грешка този специален текст на чл. 68, ал.7** (който касае само специфичния казус за одобряване на придобиването на квалифицирано участие) **да се разширява въобще и изцяло, в т.ч. по отношение на издаването на лиценз** за застраховане или за презастраховане. Следва в тази връзка да се изтъкне, че **в посочената т. 3 на ал. 1 от чл. 35 е записано, че комисията отказва издаването на лиценз** когато лицата, които самостоятелно или заедно с други притежават квалифицирано участие **„не отговарят на изискванията на този кодекс“**. До момента изобщо **никъде в КЗ няма изрично изискване за „добра репутация“** - такова се планира да бъде въведено именно с посочената проекторазпоредба на този ЗИД на КЗ, срещу която категорично и основателно възразяваме. Всъщност, с предложението се внася **съществена, но неприемлива и твърде спорна принципна промяна** - внася се едно **ново изискване**, което непрецизно въвежда **нов, непълноценно регламентиран и твърде субективен критерий**, както сме обосновали по-горе. Предвид изложеното считаме, че посоченото допълнение в чл. 35, ал. 1, т. 3, буква „б“ **не трябва да се въвежда в КЗ като основание за отказ или отнемане на лиценз**, без заедно с това да се въведат **ясни, единни и обективни критерии**, въз основа на които да може да се направи прозрачна и обективна преценка дали лицето изпълнява изискванията за „добра репутация“ или не. В тази връзка отново следва да се подчертае, че видно от вече цитирания доклад, **препоръките на EIOPA** към някои национални надзори, въвели изискване за **"добра репутация"** в националните си законодателства, но без		

		то да е било прецизно и подробно дефинирано, са в смисъл, че **заедно с въвеждането в национална регулаторна рамка** на такъв критерии за „добра репутация“ **би следвало да се даде и подробна и ясна нормативна дефиниция на това понятие**, респ. критерии за определянето на неговото възможно най-обективно съдържание. Предвид горното категорично считаме, че за да бъде въведено такова нормативно изискване за „добра репутация“, то следва **задължително да бъде съпроводено с точна, подробна, ясна и прозрачна нормативна дефиниция, респ. методология** за **това как, на каква база и по какви обективни критерии** ще се оценява „репутацията“ на конкретно лице. Обратното - какъвто именно е случаят с предлаганата законодателна промяна в КЗ - **би се явило в пряко противоречие с изискванията на европейския надзорен орган и с неговите препоръки**. Предвид изложеното **предлагаме посочената промяна в чл. 35, ал. 1, т. 3, буква „б“ , предложена с §5 от проекта за ЗИД на КЗ, да отпадне изцяло от законопроекта.**		
		2. **Възразяваме срещу** предложеното допълване на чл. 68, ал. 7 с нова т. 6 - относно **критериите за даване или отказ на разрешение от КФН за придобиване на квалифицирано участие - съгласно която основание за такъв отказ биха могли** да бъдат събраните „данни за заявителя, **за неговите обвързани лица** и за връзките между тях, които дават основание за съмнение относно неговата надеждност и пригодност, както и възможност за възникване конфликт на интереси“. Считаме, че така предложеното допълнение трябва да отпадне от законопроекта, като **аргументите ни са следните:** С предлагания текст на разпоредбата и с включването в нея на понятието **„обвързани лица“** се създава отново едно доста **необективно основание за отказ,** като по този начин силно **се субективизира преценката на надзорния орган** в процедурата по даване или отказ на разрешение за придобиване на квалифицирано участие в застраховател/презастраховател. Съответно, прекомерно се **утежнява процедурата**, като при това **чрез описаната разширена и субективна преценка на надзорния орган**	Не се приема	Със Закона за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпирането на пари (обн., ДВ, бр. 84 от 2023 г.) в Закона за пазарите на финансови инструменти, Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране и Кодекса за социално

		непропорционално се усложнява и влошава положението на заявителя. **Проблемът става особено очевиден, ако така променената разпоредба на тази нова т. 6 на ал. 7 от чл. 68 се съотнесе към новата алинея 3 на чл. 72 за текуща оценка.** Следва да се изтъкне в тази връзка, че посредством **комбинацията между предлаганата със законопроекта нова ал. 3 на чл. 72 от КЗ** и коментираната по-горе **нова т. 6 на ал. 7 от чл. 68 КЗ,** ще се създаде **непропорционална, необосновано голяма и при това ежегодна съществена административна тежест за всички застрахователи.** **3.** **Възразяваме срещу** промяната в чл. 84, с която **възможността на КФН да откаже одобрение** на лице да участва в управлението на застраховател/презастраховател **се разширява с допълнителен критерий за преценка**, като към съществуващите вече критерии за „квалификация и опит“, се допълва **„и/или добра репутация“.** Считаме, че **то трябва да отпадне изцяло** от законопроекта, **като реферираме към аргументите си по т.1 по-горе.** Както вече се спомена, **обективни легални критерии за преценка на „добрата репутация“ на лице липсват в регулаторната рамка по КЗ**. Считаме, че за да може да бъде въведено такова нормативно изискване, то би следвало задължително **да бъде съпроводено с подробна, ясна и прозрачна легална методология** за това **как, на каква база и по какви обективни критерии ще се оценява „добрата репутация“** на конкретно лице В този смисъл именно **са изискванията и препоръките на Европейския надзорен орган в застраховането (EIOPA), като** обратното **би се явило в пряко противоречие с тях.** Надяваме се становището ни да бъде взето предвид в хода на работата по законопроекта в 51- вото Народно събрание на Република България, възраженията ни срещу разпоредби на законопроекта да бъдат приети като основателни и съответните проекторазпоредби да бъдат изменени, в съответствие с изложените по-горе възражения и аргументите за тях.	Не се приема	осигуряване, както и съответно в Закона за платежните услуги и платежните системи и Закона за кредитните институции са извършени аналогични изменения и допълнения чрез които да се гарантира, че в производствата по издаване на лиценз и за одобрение на членове на ръководни органи на задължените лица от финансовия сектор, включително и за одобрение на придобиване/промяна на квалифицирано дялово участие в тези задължени лица, не е събрана информация, която да дава основание за съмнение относно надеждността и пригодността, както и не е налице възможност за възникване на конфликт на интереси по отношение на заявителите и на обвързаните с тях лица.

		Оставаме на разположение за допълнителни становища, аргументация и коментари, при необходимост.		Абсолютно същите нормативни промени са извършени и в Кодекса за застраховането по отношение на чл. 80 и чл. 303, като е пропуснат чл. 68, поради което е наложително неговата редакция, от една страна с оглед пълното изпълнение на препоръките на международните партньорски организации в дейностите по противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма, и от друга страна с цел пълното синхронизиране на изискванията по отношение на задължените лица в банковия и в небанковия финансов сектор.